

Jože Jelen

Zeleni Kamnika od jeseni 1991 do pozne pomladi 1993

Sam sem se vedno zavedal problema prekomernega obremenjevanja narave in problemov sonaravnega bivanja človeka z naravo. Žal pa v letih do 1991 ni bilo veliko somišljenikov; če si malo glasneje omenil misel, da je prehitra industrializacija brez povečanja skrbi za naravo velika napaka, je bila taka misel takrat bogokletna. Nagel industrijski razvoj in hlastajoča potrošniška družba sta zahtevala nove industrijske obrate, ki so se gradili na kmetijskih zemljiščih, vse to pa je bil vzrok za brezglavo pozidavo rodovitnih polj. »Lepe« slike prehitre industrializacije dežele je pokvarila velika količina industrijskih in gospodinjstskih odpadkov, še posebno odpadna PVC-embalaža, vse bolj so se pojavljale tudi ekološke napake – od nekontrolirane uporabe nevarnih snovi, izlivov fekalij do nekontrolirane uporabe insekticidov, pesticidov in herbicidov, pa nisi mogel storiti nič.

Spomladi leta 1991 sem se na predlog prijatelja včlanil v stranko Zelenih Kamnika in že jeseni sem bil imenovan za sekretarja ter postal tudi član Glavnega odbora Zelenih Slovenije. Po odstopu predsednice Marije Reba sem sprejel funkcijo vršilca dolžnosti predsednika občinskega odbora stranke, ki sem jo opravljal do pozne pomladi 1993. Z zanesenjaki iz vrst Zelenih Kamnika smo se dogovorili, da bomo opravili težko in veliko delo. Z »našimi« predstavniki v tedanjem Izvršnem svetu Občine Kamnik smo dosegali vse boljše rezultate. Dosegli smo, da so se izvedle meritve ekološkega onesnaženja našega Kamnika. Nad dobljenimi rezultati so osupnili tudi največji ekoskeptiki, saj so meritve dokazale, da smo v samem vrhu najbolj onesnaženih mest v Sloveniji. Na našo iniciativo je takratni Izvršni svet Občine Kamnik sprejel načrte ekološke sanacije Kamnika in rezultati so bili kmalu vidni – seveda še danes niso dobri, toda stopili smo na pravilno začrtano pot ekološke sanacije. Pod vodstvom dr. Staneta Uhana je komisija za varstvo okolja intenzivno delala pri odpravi škode, ki je nastala v eksploziji v obratu za proizvodnjo črnega smodnika leta 1990, in odpravi možnosti ponovitve takega dogodka. Komisija je imela trnovo pot, kajti Kemijska tovarna Kamnik, lastnica tega obrata, je bila vseskozi gospodarska organizacija s posebnim družbenim pomenom in je bila pod okriljem vojske. Toda sprva skromni rezultati so postajali vse bolj in bolj vidni, Zeleni Kamnika pa vse bolj prisotni in upoštevani.

V sodelovanju z domačimi ribiči smo organizirali prvo spomladansko čiščenje obrežij rek Kamniška Bistrica in Nevljica. Čistilna akcija je z leti postala tradicionalna, pokroviteljstvo so prevzeli na občini, na zelene pobudnike tega čiščenja pa se spomni le še malokdo. (Foto: arhiv Jožeta Jelena)

V tem času smo hoteli Zelene Kamnika brez političnih teženj še bolj približati občanom, zato smo enkrat tedensko uvedli uradne ure. Sprva so trajale dve uri, kaj kmalu pa smo morali podaljševati čas, kajti odziv občanov je bil zelo dober in rešili smo precej ekoloških problemov, evidentirali veliko divjih odlagališč in jih kasneje sanirali. V tem času smo skupaj z Ribiško družino Kamnik rešili problem, ki je nastal za ribji zarod po sanaciji Bistrice, izvedeni po poplavih v novembru 1991. Organizirano je bilo kar nekaj čistilnih akcij, ki smo jih v zanosu poimenovali: »Za našo Bistrico«.

V letu 1992 smo organizirali veliko medijsko odmevnih okroglih miz z ekološko tematiko: onesnaženi izviri Kamniške Bistrice, ekološko stanje podtalnice na Mengoškem polju, varnost jedrske elektrarne Krško in še druge. Še posebno obiskana in tudi medijsko najbolj komentirana je bila okrogla miza o spremembah pokojninske zakonodaje. Okrogla miza je potekala septembra 1992, na njej pa sta sodelovala zdravstveni minister dr. Božidar Voljč in Franc Košir, direktor Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Ta okrogla miza je bila do sedaj najbolj medijsko odmevna, saj so o njej poročale vse časopisne hiše – TV SLO je poročal neposredno v osrednji TV-dnevnik. Organizacijo tega dogodka si štejem še posebno v čast, kajti dvorana nad Veroniko je bila premajhna za vse, ki so želeli biti navzoči.

Veliko skrb smo namenjali tudi nekontrolirani uporabi zaščitnih sredstev v sadjarstvu in kmetijstvu. Na našo pobudo je drevesnica Kočna krajanom, ki so to želeli, prodajala potrebne količine pravilno zmešanih zaščitnih sredstev (insekticidi in pesticidi). V veliko veselje mnogih Kamničanov so v drevesnici tudi prikazali pravilno obrezovanje sadnega drevja. Zaradi velike odzivnosti in odmevnosti dogodka smo morali prikaz še dvakrat ponoviti, kajti udeleženci so bili poleg Kamničanov tudi iz Mengša, Domžal, Kranja in celo iz Ljubljane – tudi o tem so na dolgo in široko pisali dnevni časopisi.

Med zelo odmevnimi akcijami sta bila tudi naš protest in zahteva, ki je bila naslovljena na Ministrstvo za obrambo, naj prenehajo s helikopterskimi šolskimi leti, ki so motili obiskovalce in živino na

Okoljevarstvene akcije so bile napreden in povsem nepolitičen program, ki smo ga poskusili približati šolski mladini. Zaradi naše politične dejavnosti smo bili za tedanja šolska vodstva povsem nesprejemljivi, kasneje pa se je to spremenilo. (Foto: arhiv Jožeta Jelena)

Veliki planini. Naš protest je uspel in Slovenska vojska je s temi poleti prenehala.

V naši pisarni smo prejeli pritožbe krajanov KS Stahovica zaradi hrupa in prašenja pri izkoriščanju in pridelavi kalcita. Pritožbe so prerasle v hud spor, ki ga je na veliko veselje krajanov rešil dr. Dušan Plut, predsednik Zelenih Slovenije in član Predsedstva Republike Slovenije. Kalcit je nato zgradil pločnik in asfaltiral tovarniško dvorišče.

Leta 1992 je bila kamniška občina med prvimi v RS pri uvajanju programa zbiranja in ločevanja odpadkov. Zeleni Kamnika smo zelo aktivno sodelovali pri tem obsežnem projektu. Toda Zelenim Kamnika in tudi občinskim komunalnim službam so manjkali tehnični in praktični napotki in navodila. Najbližji kraj, kjer so že izvajali zbiranje in ločevanje odpadkov, so bile Tinje v sosednji Avstriji. Skupaj s predstavniki občinske komunalne službe smo si ogledali to tehnološko in ekološko »čudo«. Občinska uprava je dokaj hitro izdelala do takrat največji ekološki projekt, pri katerem smo sodelovali tudi mi Zeleni. Toda na otvoritev omenjenega ekološkega projekta so bile povabljene vse politične stranke, le nas Zelene so pozabili povabiti. Pogrešal nas ni niti dr. Dušan Plut, predsednik Zelenih Slovenije, vseeno pa Zeleni Kamnika mislimo, da smo, in v to smo prepričani, storili veliko pri projektu zbiranja in ločevanja odpadkov.

Pri ekološkem vidiku v našem Kamniku slavimo še eno zmago oziroma uspeh: veliko truda je bilo potrebno, da smo v občinski upravi leta 1992 zaposlili ekologa. Verjetno nismo bili edini, smo pa zagotovo ena prvih občin, ki je imela poklicnega ekologa.

Ena največjih zmag za Zelene Kamnika (in ne samo za Zelene) je nakup računalnika, kajti dela je bilo veliko in z navadnim pisalnim strojem enostavno nismo bili več kos zahtevam pisanja, arhiviranja itd. Treba je bilo misliti na posodobitev. Takrat so bili namizni računalniki izredno dragi, pri nas pa je skoraj vsa občinska dotacija »šla« za najemnino prostorov in pisarniški material. Drugih dotacij nismo imeli; imeli smo samo enega sponzorja.

Moja upornost me je gnala, da sem hodil od tovarniških vrat do vrat in dobesečno prosil za prispevke. Trud se je izplačal, kajti že v jeseni 1992 je bil v naših prostorih nov računalnik, delo je postalo lažje in Zeleni Kamnika smo bili ena od prvih strank, ki so »premogle« računalnik.

Tudi na področju varstva voda smo bili zelo aktivni in tudi uspešni. Sodelovali smo pri izvedbi tabora Bistrica 1993: naša članica je bila strokovna mentorica mladim gimnazijcem pri analiziranju Kamniške Bistrice. Rezultati so bili porazni, kajti dokazano je bilo, da je reka onesnažena (fekalije, nitrati in druge škodljive snovi) že na izviri. Kasnejše meritve so pokazale, da so vzrok za onesnaženje Bistrice neurejene greznice vseh koč na Veliki planini. Gledano nizvodno se je onesnaženje zaradi fekalij in industrijskih odplak v rečno strugo močno poslabševalo in tako je bila Kamniška Bistrica že v Domžalah praktično mrtva reka. Rezultate analiz smo posredovali ustreznim občinskim in inšpekcijskim službam.

Veliko dela, truda in časa sem vložil tudi v delo za Zelene Slovenije, kajti bil sem član glavnega odbora in član skupine za Jedrsko elektrarno Krško. Postal sem kandidat za podpredsednika IO Zelenih Slovenije, pri čemer pa je tudi ostalo, saj je takrat v stranki prišlo do sprememb. V tistem času je prišlo do prestopa vodstva Zelenih Slovenije v Ekosocialno stranko, ki je bila novoustanovljena stranka in je delovala pod vodstvom LDS. Tej odločitvi sem nasprotoval, kajti sam sem imel Zelene Slovenije za ekološko stranko, ki naj se diferencira od političnih zdrah. Tako sem po odhodu dr. Dušana Pluta, dr. Petra Tancinga, dr. Lea Šešerka, dr. Božidarja Voljča, Petra Jamnika in še veliko drugih ostal v stranki Zelenih Slovenije skupaj s še nekaterimi zvestimi ekologi in za predsednika stranke smo izvolili Vaneta Gošnika. Zanimiv je bil tudi potek bega občinskih odborov v novoustanovljeno stranko. Na dopis vodstva Zelenih Slovenije se je odzvalo le nekaj odborov, drugi pa so kolebali. Zeleni Kamnika smo bili vedno vzor pridnosti, zavzetosti in pripadnosti – K temu sem s svojim delom prispeval tudi sam. Izkoristil sem naš dober sloves in v prelomnem času poslal prav vsem odboru dopis oziroma obvestilo, da smo Zeleni Kamnika sklenili, da ostanemo v Zelenih Slovenije. Ta sklep je bil povod, da se niti eden od odborov v državi ni več priključil odpadniški skupini Ekosocialne stranke.

Nekaterim v Zelenih Kamnika moja odločitev, za katero resnično nisem imel soglasja članstva, ni bila po volji; moja poteza je bila povod za neupravičene očitke, zato sem spomladi leta 1993 pokončno odšel iz vrst Zelenih Kamnika. Po tem niso nikoli več dosegli opaznih rezultatov.

Uspehe smo dosegli le zato, ker smo dr. Stane Uhan, Branko Novak, Viljem Turšič, Ciril Simičak in še mnogi drugi dali veliko in še več, kot je mogoče dati, za boljši, bolj zdrav jutri, za zdravo sedanjo in vse kasnejše generacije.